

יום ב', כ"ו בניסן תשס"ג (28 באפריל)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

מעשה שהיה, כך היה...

היה זה לפני 10 שנים, ב-כ"ז בניסן תשנ"ג (1993), המפגש השבועי הראשון לאחר חופשת הפסח עם כיתת חניכיי במסגרת **המרכז הלימודי לילדים מחוננים**. כצפוי, הם הגיעו בלבוש לא הולם לעבודה במעבדה, דבר שדברנו עליו בתחילת שנת הלימודים ושהם למדו במשך הזמן להקפיד עליו. אך, לאחר חופש ארוך כל-כך ומזג אוויר אביבי כל-כך, שכחו... .

אזי, בדקות הראשונות של השעור, ראיתי לנכון להזכיר להם את הצורך ללבוש בגדים ארוכים שיהוו הגנה ראשונית לעור הגוף, שמא בטעות יישפך חומר זה או אחר מתוך התלהבותם בביצוע הניסוי. עם זאת, הרשיתי להם לעשות את הניסוי בזהירות יתרה. אך כיוון שזה היה **יום הזכרון לשואה ולגבורה**, חיפשתי גם דרך להעביר להם מסר על חשיבות היום. באותו יום (פעם בשבוע) הם נמצאים רק במרכז הלימודי שלהם, ולכן לא יגיעו לבתי הספר שלהם להשתתף בטקסי הזכרון לציון יום זה. עלה לי רעיון [כך אנו נוהגים לומר, אך למדתי במשך השנים שזה למעשה הארה מן השמיים...] כעבור כמחצית השעור, בשעה שהיו כבר בעיצומה של עבודה עצמית, ניגשתי ל-3 תלמידים [אלה שהיו היחידים בכיתה עם מכנסיים ארוכים, כראוי, אלא שבשביל המעשה שלי תירוץ זה היווה אמצעי נוח לבחור בקבוצה קטנה של תלמידים] ואמרתי להם שאני עומד ל'סלק' אותם מהכיתה, בקול של תרעומת, אלא שלא ייבהלו. הם לא עשו דבר לא נכון, ולכן גם ביקשתי שיישארו בקרבת המקום, על הדשא הסמוך. וכך עשיתי - פתאום, ללא כל 'פרובוקציה', צרחתי אל אותם התלמידים [בכיתה, אני אף פעם לא עושה דברים כאלה, והתנהגותי המשונה הזאת לקתה את כולם בהפתעה גמורה!] ואמרתי להם שאני לא רוצה לראות אותם אצלי שוב!

יצאו, במבוכה, ומיתר התלמידים - הפתעה, תהיה, תמיהה... אך חזרו אט-אט לעבודתם.

כעבור כ-10 דקות, הפעם ללא כל התראה מראש, סילקתי עוד קבוצה של 3 תלמידים, ב'אקט' דומה לזה שעשיתי לא מכבר. עם זאת, בדרכם החוצה, ביקשתי מהם להצטרף לקבוצה הראשונה ולהישאר צמוד למקום. 'ייתכן' ואבקש מהם לחזור.

יצאו, במבוכה, ומיתר התלמידים - הפתעה, תהיה, תמיהה... אך הפעם **לא** חזרו לעבודתם. הפעם מישהו הרים את ידו ושאל שאלה:

"המורה!" הוא אומר.

"כן", השבתי לו.

"למה הוצאת את התלמידים מהכיתה?"

"אילו מהם - הראשונים או השניים?"

"כן", הוא עונה לי. כלומר, לא הבינו לא את זה ולא את זה.

"את הקבוצה הראשונה", עניתי לו, "הוצאתי כיוון שהם היו לבושים במכנסיים ארוכים." [תירוץ זה הביך אותם לגמרי, כי הרי ב'שטיפה' שנתתי להם בתחילת השעור, אמרתי בדיוק להיפך - כמה שזה חשוב שיבואו בלבוש הולם...!] "ואת הקבוצה השנייה", המשכתי להשיב לו, "הוצאתי כיוון שלא שאלתם שאלה אחרי שהוצאתי את הקבוצה הראשונה!"

"כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צב-אות בעיר אלוקינו, אלוקים יכונניה עד עולם סלה." [תהלים מ"ח 9]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום שני

בשמחה ובטוב לב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ב', כ"ו בניסן תשס"ג (28 באפריל)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"ואת הקבוצה השניה", המשכתי להשיב לו, "הוצאתי כיוון שלא שאלתם שאלה אחרי שהוצאתי את הקבוצה הראשונה!"

נתתי לתלמידים להמשיך את מלאכתם בשלב זה, אך ראיתי את המבוכה בפנים שלהם. כ- 10 דקות לפני תום השעור, ביקשתי מאחד התלמידים לצאת ולאסוף את ה"מגורשים" ולהכניסם חזרה למעבדה בה היינו לומדים, ומיתר התלמידים ביקשתי שיניחו את כל הכלים. ועוד – לסגור את הווילונות שעל חלונות החדר, לכבות אורות ולערוך את כיסאותיהם במחצית עיגול באמצע החדר. עכשיו, שכולם נוכחו והיו יושבים כפי שביקשתי, פניתי אליהם וביקשתי עוד דבר – לגזול מזמן ההפסקה שלהם היקר כדי שנוכל לשוחח על מה שהיה.

עד שלא אמרתי להם, "סיפורנו, למעשה, מתחיל לפני 60 שנה..." התחילו החניכים להבין על מה מדובר, אך מיד ניסו לתקן אותי ואמרו – "אולי התכוון המורה ל- 50 שנה?", בהתייחס ליום השנה ה- 50 (באותה שנה, 1993) למרד גטו ווארשה. חזרתי ואמרתי – "לא, באמת התכוונתי ל- 60 שנה – שנת 1933. והנה, אתם יושבים בבית ספרכם בגרמניה, ויום אחד לא הגיעו כמה תלמידים ללימודים. דבר נורמלי לחלוטין, יכול לקרות כל יום. אך למחרת ושוב למחרתיים הם אינם מגיעים ואולי התחלתם לשים לב. עוברים עוד כמה ימים, אותם מקומות נשארים ריקים בכיתה, וסקרנותכם עולה וגוברת. יש לכם, למעשה, שתי אופציות – לשאול או לא לשאול. החלטתם לשאול את המורה מה פשר ההעדויות האלה.

"המורה, במשטר המשמעת הקשוחה שיש בבתי-ספר במדינות מסוימות, כמו גרמניה, לא בהכרח ירצה לענות על כל שאלה. גם לו יש שתי האופציות – לענות או לא לנות. הוא מחליט לענות. 'הפיר', הוא אומר בגאווה, 'הכריז לאחרונה כי מכאן ואילך לא יוכלו תלמידים יהודיים ללמוד איתנו בבתי הספר הגרמניים.' וייתכן שזאת הפעם הראשונה שאתם שמים לב למי בעצם חסר מהכיתה. וייתכן כי זאת גם הפעם הראשונה שהנכם שמים לב לעובדה שאותם תלמידים חסרים הם בעצם יהודים. אולי עד עכשיו, אפילו לא ידעתם את זה.

ועכשיו, שוב יש בפניכם שתי אופציות – למחות או לא למחות. כנראה, העם הגרמני ועוזריהם העמים במדינות אירופה האחרות החליטו על-פי רוב לא למחות, ולא לשאול עוד שאלות. לשאול יותר מדי שאלות זה מסוכן. כך הם סבורים", המשכתי, וראיתי שהתלמידים החלו להיות מרותקים בשיחה וכבר שכחו שאנחנו באמצע ההפסקה שלהם...! "אך היהודים, למשך כל הדורות היו יושבים, לכל הפחות פעם בשנה, בליל הסדר, ושואלים שאלות. כי יודעים אנו שהאמת תתגלה אך ורק אם שואלים. כך מתחיל החינוך היהודי וכך הוא ממשיך למשך כל שנות חיינו, וחיי הדורות שקדמו אותנו ושיבואו אחרינו."

"ולכן", הוספתי והסברתי להם, "כאשר אף אחד מכם לא שאל לאחר שסילקתי את הכת הראשונה של תלמידים, לא נותרה לי ברירה אלא לסלק עוד תלמידים, ועוד תלמידים, עד שתתעוררו להבין שמשהו לא תקין כאן. כמובן, לתקן מצב דורש לא רק שנשאל שאלות אלא לשאול את אותן השאלות שיביאו אותנו להבין מה יש לתקן ואיך לתקן. "אך, הכל מתחיל עם לשאול..."

היום, כאשר אלה מאיתנו שעומדים דום ואלה מאיתנו שאומרים פרקי תהילים עושים זאת זה לצידו של זה בשעת הצפירה, אנא זיכרו את המשמעות של היהודי השואל...

"כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צב-אות בעיר אלוקינו, אלוקים יכונניה עד עולם סלה." [תהלים מ"ח 9]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום שני

בשמחה ובטוב לב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל